

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 10. tripartita. De Evangelio Dominicæ VI. post Epiphaniam. simile est regnum grano sinapis, quod minimum est omnibus seminibus. Prima pars docet, cur Christus tot parabolas proposuerit de ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

Apstro pbe ad impiot. **Et merces mea metum est reddere unicuique iuxta opera sua.** Alique in finem seculi tam zizania quam frumenta crescunt, usque ad messem, usque ad falcem sed illa ad maiorem damnationem; hæc ad maiorem gloriam crescere permittuntur. Crescite igitur, o pessima zizania, & fructificate in malum, hoc sinit agri Dominus, sed ejus falcem attendite, attendite & ignem. Crescite, O superbi per ambitionem, præsumptionem, crudelitatem, contemptum, inobedientiam, gloriationem in malis, sed quantumlibet altitudinem etiam extolentem se contra Deum sortiti fueritis, demeret vos, & flammis acrioribus succendet. Crescite, & fructum vestrum producite in altum & latum, O terrenti & cupidii, multiplicite divitias per fas & nefas, per fraudes & injurias, per mendacia & perjuria, extruite domos vestras in sublime per oppressionem & sanguinem pauperum; Sed ecce *Falx volans* mox confluet vos. & omnes opes vestras in favillam rediget, eritque palea instar & stipula eadem ignis. Crescite, florete, diffundite in luxuriam, O carnales & mundani; pietatem & castitatem suffocate, proculcate: *Lucas; o juvenis in adolescentia tua, & ambulans in viis cordis tui, & in insua oculorum tuorum: & scito quod pro omnibus his adducet te Deus in iudicium* inquit, Crescite, & in malum fructificate, O vindicativi & invidii, fructum malitiae vestre ad maturitatem producite, implete mensuram vestram, venient tandem messorum, venient flammæ ultiores, & divina iustitia, quæ nunc vos sinit omnem perverfam explere voluntatem, converteretur in iudicium vobis acerbissimum, quia non nisi fructum amarum protulistis, & triticum suffocastis. *Eheu, o impij! Illi messorum vestri erunt, & ignem vos injicient, qui prius erant fautores, custodes, intercessores, ut ab igne vos eruerent. Angeli sc. qui vos custodiebant & amabant, & oratione adjuvabant, consiliisque suis ad bonum fructum hortabantur. Nihil eis tunc crudelius, nihil amarum vobis videbitur, cum omnia exuerint compassionis viscera ad plectendam ingravitudinem vestram. Et hoc vobis acerbum planè erit, quod in fasciculos oporteat vos ad combustionem colligari, hoc est, pares paribus foetari, ad pœnæ incrementum; ut quos similis culpa inquinat, par etiam pœna constringat, dum superbi cum superbis, luxuriosi cum luxuriosis, fallaces cum fallacibus invidi cum invidis, quasi in fasciculos colligati ardebunt; non jam societate lætantes, sed cruciatu augmentum inde sentientes.*

Apstro pbe ad e-leas. loan. 12. Crescite & vos, O pii, instar frumenti electi, quod cœlestis agricola in agro suo seminavit. Crescite per mortificationem membrorum & passionum super terram: *Nisi granum frumenti mortuum fuerit nullum fructum afferit, nec crescit.* Crescite per ventos, frigora, nubes, pruinas, nives, per pluvias & calores, per adversa sc. & prospera: sicut enim per gelu & nives firmiorem figit triticum ra-

dicem, ut postmodum crescat altius & fecundius sic & vos adversis variis probati altius figite radicem, non de orlum, sed sursum tanquam in Deo radicari & fundari. Crescite, & fructificate in omni opere bono, licet agatis inter zizania vos suffocare nitentia, inter improbos interitum vestrum sperantes. Fructificate non fructum carnis & peccati, sed fructus spiritus & gratiæ: *Fructus autem spiritus sunt, Charitas, Gaudium, Pax, Patientia, Benignitas, Bonitas, Longanimitas, Mansuetudo, Fides, Modestia, Continentia, Castitas.* Crescite igitur in fide, crescite in charitate, crescite in puritate & castitate, crescite in patientia & mansuetudine, usque ad maturam messem; quando vos messorum colligent Angeli, & tanquam manipulos electos in cœlesti horreum transferent, ubi a pluvii & tempestatibus, à nive & frigore secuti eritis, & in pacem pretiosum mensuræ Domini fervetis.

Conclusio
Te interim, O Sator cœlestis, qui in agro cordis nostri, agro rivo, agro sanguinis tui, seminare dignaris semen optimum gratiæ tuæ superinæ (per tot inspirationes sanctas, per tot monita & consilia interni & externi verbi tui, per tot Sacramenta, totque æternæ salutis media) rogamus & obsecramus, ut semen istud irrigare, facundare, custodire etiam digneris; nosque vigilas reddere, ne nobis dormientibus inimicus & malignus sator sua supereminet zizania, & semen tuum pretiosum suffocet & extinguat. Et quia non est volucritas tuæ mors impij sed magis ut convertatur & vivat, fac ut qui modo zizania sunt, improbi scilicet inter bonos frumentum fiant relicta pravitate & immunitatis moribus: ut cum venerint messorum tui, non fiat eadem æterni ignis, sed tua benignitate recenseantur inter manipulos horrei tui cœlestis: *Sitque animarum custodia apud te in fasciculo viventium.*

DOMINICA VI. POST EPIPH. **Lect. 10**
Simile est regnum grano senapi. Matth. 13. **tripartita.**

PARS I.
Christus Dominus de regno Dei loquens, frequenter turbis similitudines & parabolas a rebus cômunibus & familiaribus desumptas proponebat, ut ex his que animus non vidit, surgat ad incognita que non novit; & ut exemplo visibilium se ad invisibilia rapiat. Quia ergo sermo ejus non solum doctis, sed & indoctis convenire debebat, non solum divitibus, sed & pauperibus profuturus erat, non de rebus cœlestibus & occultis profertur, sed de his que quotidiano usu omnibus nota sunt desumitur. Hinc comparat regnum cœlorum modo thesauri absconditi in agro, quem qui invenit hominem abscondit, & pro gaudio illius vadit. *Et erit agrum illum, Sciunt divites quid sit thesaurus, sciunt & pauperes, sciunt pauperes quid sit fodere in agro, non ignorant id ipsum divites, quid vero sit agrum emere norunt omnes. Iterum simile dicit regnum*

regnum celorum homini querenti b. na margaritas, qui inveniunt in a. p. et dedit omnia sua. Et comparavit eam. His duabus parabolis attentione sibi vult excitare negotiatorum, quorum maximus est in orbe numerus, & ad meliorem negotiationem eos accendere. Iterum dicit esse simile regnum in mari, & educendi bonos pisces & malos, sed hos in vasa electa congregandos, illos ejiciendos. Sic cibo communi piscium omnes invitatur, ut sint non de reprobis, sed de electis illis piscibus qui fervient mensae Domini, & quia tunc Christus circa mare differebat, piscatores ipsos hac similitudine familiari cupit instruere, & ad altiora intelligenda manuducere. Iterum regnum celorum simile dicitur

Matth. 22. civi homini Regi qui fecit nuptias filio suo, & per servos suos vocavit multos. Sic nobiles hac similitudine attentos reddidit, simul & eorum famulos, & ad mysteria regni investiganda, vel intelligenda eos excitavit: ac postmodum insinuans etiam cecos claudos, debiles & infirmos vocari ad illas nuptias, egenos exsimulat ad illius regni cogitationem

Matth. 25. Iterum dicit simile regnum celorum decem virginibus, quae Sponso & Sponse cum lampadibus obviam eunt, ut omnes quidem, sed maxime adolecentulas, quae choris & nuptiis delectantur, ad nuptias caelestes, & consortium Aeterni Sponsi invitet. Iterum, ut in hoc Evangelio refertur, simile dicit regnum celorum grano sinapis, quod homo seminat in agro suo, & fermento quod mulier in farina sua abscondit, ut panis lapidus efficiatur. Quae quidem parabolae duae in omnium sunt doctrinam propositae, sed tamen ad eas percipiendas maxime vult, ut aures erigant Patres & Matres familias, si quae utrumque sexum cupit erudire, ab eorum officiis ducta similitudine. Cum itaque omnibus regnum celorum evangelizaret, & ad illud convocaret personas cujuslibet conditionis aut sexus, propterea de illo disticens, similitudines varias propositit à vatis hominum officiis ductas, ab empirioribus & negotiatoribus, à piscatoribus & agricolis, à Rege & nobilibus, à spouso

Vir foris mulier domi laborat.

& Virginitibus, à viris & mulieribus. Nec sine mysterio est, quod Christus servata proprietate virum dicit in agro granum seminasse, mulierem dicit domi fermentum & farinam preparasse, indicat enim specialiter utriusque sexus officium: quia viri est foris cum servis laborare, & familiae providere mulieris est domi cum ancillis necessariis invigilare, ut fideliter omnia administrantur, si quae adiutorio esse viro in domestica gubernatione, ut proles domi alere. Hoc notavit hic S. Chrysost. ser. 99. & expressit his verbis: *Vir in agro sinapi arborem servit, mulier fermentum procurat, & panes preparat alimoniam: quia virum foris expectat labor, mulierem domi cura constringit.* Propterea dicitur: *Vxor tua sicut vitula abundans in lateribus domus tua, filii tui sicut novella olivarum in circuitu mensae tuae.* Quali diceretur Uxor tua non foris vagatur, nec onosa circuit, sed quiete domum

Esai. 27.

incolens in lateribus domus fructificat; proliam sibi curam habet, ut alatur & erudiat, ibidem laborat, nec, vel aliud quidpiam operis agit domestica gubernationi proficuum. Propterea etiam de muliere strenua, dicitur: *Consideravit semitas domus sua, & panem otiosa non comedit. Comedit in ea cor viri sui.* Quid est, consideravit semitas domus suae? Idem ac si diceret: Inspecit diligenter & vigili oculo statum familiae, domestica omnia negotia, & domesticorum omnium occupationes & opera; omnibusque illis non solum verbo, sed etiam ad omnia praebat sedulitate & exemplo. Hoc mulieris munus est. Viri autem est foris versari, non in tabernis & symposiis, sed in agris ad colendum eos, vel in negotiis publicis, vel in privatis ad provisionem eorum, quae necessaria sunt privatae familiae. Unde de quodam dicitur: *Saculum pecunia tulit secum, in sumptum scilicet peregrinationis longinqua, & ad coemenda necessaria. In die plena luna, reversurus est.* hoc est, post multos dies, & cum lucro; quia antiqui Gentiles plenam lunam observabant, tamquam symbolum felicitatis in quibusdam negotiis gerendis Sollicitus erat vir ille pro familia, longinquas etiam obites provincias interrim, mulier non valens domi consistere, nunc foris nunc in plateis vagabatur, quicquid impatiens ad mariti absentis thronum etiam alienos allecans. Utinam & hoc quandoque inter Christianos non contingeret! Utinam vir suo munerit, tum erga Deum, tum erga familiam sedulo satisficeret! Utinam mulier erga virum, erga proles, erga domesticam gubernationem, erga divinitatem non deesse! Utinam vir orem sibi commissam non perdat? Utinam mulier dragmam suam non amittat, vel amissam studio perigli recuperet, hoc est animam sibi à Domino conceditam. Utinam vir diligenter colat agrum cordis sui, in eo quae serat granum sinapis, granum fidei ardentis! Utinam mulier sibi sedulo preparat panem vitae, cum fermento gratiae, & charitatis igne, ut se & familiam alere possit in vitam aeternam. Sed ad explicationem parabolae specialius descendamus; sunt enim parabolae sacrae quaedam velamina, quae velant non explicata, explicata verò divinas ac spirituales res nobis aperunt, & illarum memoriam, ac amorem nobis firmius figunt.

Prov. 31.

Prov. 7.

Regnum celorum à Christo vocatur hic Ecclesia, in praesenti tempore in terris agens, nam ea quae in caelis est, non amplius crevit: ut granum seminat, sed omne incrementum, & omnem suam perfectionem habet. Vocatur autem Ecclesia regnum celorum, quia in illa Christus regnat & Deus, per fidem, spem, charitatem, gratiam, & alia ecclesia dona: item, quia eius origo de caelo est, ecclesiaeque legibus gubernatur, & ad caelum ipsa jugiter tendit. Sic & in aliis multis parabolis manifestum est, de Ecclesia praesenti sub nomine Regni celorum agi, ut cum assimilatur

Pars III. Cur Ecclesia Regnum celorum & granum sinapis dicantur.

laga-

faciunt bonos & malos pisces congregant, aut decem virginibus, quarum quinque erant fatuae, aut convivio nuptiali, ubi reperitur non habens velitem nuptialem. Manifestum enim est, quod Regnum aeternum reproborum nullus ingreditur, sed in Ecclesia praesentium adiuuati cum malis conuersantur. Hoc est ergo Regnum de quo Lucae 13. Regnum Desinit vobis. Hoc cum diceret Dominus, respondebat ad interrogationem Pharisaeorum, qui dicebant quasi irrisorie: Quando veniet Regnum Dei, quod tu adeo frequenter praedicas & polliceris: ubi est regnum illud, de quo dicitis. Appropinquauit regnum Dei. Expectabant illi magnificentiam quandam, saltum, & gloriam cuiusdam regni sublaui, quo subigeretur à Messia regnum Romanorum, & in libertatem ipsi vendicarentur, tamquam filij regni & Regis Potentissimi. Sed respondet Christus regnum à se promissum non venire cum obseruatione, siue cum pompa exteriori, quinimo iam venisse & esse intra ipsos. Quia scilicet Ecclesia eius in qua regnabat, & fideles in ipsam credentes cum Apostolis & discipulis iam Ierosolymis intra ipsosmet conuersabantur. Sed quia pauci adhuc erant numero, & partim ignoti, exiguumque iustum cernebatur Ecclesiae & regni eius, ideo hic comparatur illud grano sinapis, quod minimum est, & tamen ita crescit, ut volucres in ramis eius habitent. Itaque ob varias conditiones Ecclesia Christi, siue fides eius, aut praedicatio Verbi diuini à Christo & Apostolis primam promanans, grano sinapis comparatur.

R. 1. *Primo*, parvas granis illius Ecclesiae humilitatem designat. Haec ab initio humilis, vilis, & abjecta fuit quasi granum paruum & despectum, & vilis gleba originem habens, conculcationi obnoxium. Sed sicut granum minimum quantitate, magnum est virtute, in fructum vel arborem excrescens: Sic Ecclesiam suam voluit Deus v. libus ab exordijs dilatari & excrescere, grandi ei virtute coelestis infinita quam radicibus continet humilitas. Ob hanc rationem existimat Ven. Beda Dominum dicere discipulis suis: Nolite timere pusillus grex. *Eusilium*, inquit, *gregem electorum*, vel ob comparationem maiora numeris reproborum, vel potius ob humilitatis deuotionem nominat: quia videlicet Ecclesia suam quantalibet numeritate iam dilatata, tamen usque ad finem saeculi humilitate vult crescere, et ad promissum regnum humilitate per venire. In hoc vtro excellit Dei & potentia, & sapientia, quod ex villibus & humilibus initijs gloriosa & magnifica educere solita sit opera: quia magnus est in parvis & in omnibus admirabilis. Si consideres primū opus creationis, admirabilem istam machinam eduxisse reprobos non solum è minimo, sed plane ex nihilo, sic & ipsam voluit sustentari in minimo, hoc est, in centro terrae, quod est quoddam punctum. Si consideres opus secundum redemptionis, ecclestiam fundatur in minimo, iunio in nihilo,

in verbi diuini quadam exinanitione, cum formam serui accepit quaequalis erat Deo. Si consideres opus tertium glorificationis nostrae: educitur è minimo, quia aeternae exaltationis fundamentum humilitas est: & hoc momentaneum nostrae tribulationis aeternum gloriae pondus operatur in nobis, à momento, aeternitas. Sic tota perfectio Christiana non nisi de minimis agit, & in minimis consistit, in abnegatione sui, mortificatione, in letantia, crucis, in quibus virtus quadam ignea continetur amoris diuini, amoris perfecti. Sed particularius videndum de grano nostro sinapis, hoc est, de Ecclesia nostrae exigijs initijs, magnum postmodum incrementum diuina virtute accipientibus.

In primis si consideres doctrinam Evangelicam, quam vilis haec ab initio visa est, quam abjecta: Nam illam ut Deum adorandum proponebat, qui ex parentibus egenis ortus erat, filius vocatus fabri, natus in villi stabulo, ob inopiam contemptus ab omnibus, & quasi mendicus habitus: postmodum ut malefactor comprehensus, illusus, publice flagellatus, inter latrones quasi eorum antesignanus in crucem actus. An aliquid vilius vel stultius proponi poterat hominibus superbia, vel doctrina inflatis: Quapropter dicit Apost. *Praedicamus I Cor. 12. Iesum Crucifixum Iudaeis quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam, sed quod stultum est Dei sapientius est hominibus, & quod infirmum est Dei fortius est hominibus.* Et iterum: *Verbum crucis per uentibus stultitia est* (hoc est incredulis & peruersis) *sed placuit Deo per stultitiam praedicationis saluos facere credentes.* Neque solum praedicatio mysterij crucis, sed & mysterij Eucharistici, vilis & stulta videbatur Gentilibus. Quid enim stultius, quam dicere Christianos manducare Deum suum, aut sub minima albicantis panis specie Deum & hominem contineri cum tota & diuinitate, & tota humanitate corporei? Hae & sapientes & mundani irridebant, & doctrinam istam aut vilem proculcabant, item per modicum aquae in baptismo, per modicum olei in Confirmatione, vel Extrema unctione: diuina dona dari, & cineres dispersos cadaveri una in resurrectione iterum animari, quis crederet? Ideo cum id proponeret Apostolus Paulus deridebatur, & vocatur *per inuermis*, quasi verba sine intellectu multiplicans.

2. *Ulterius doctrina Evangelica vilis visa est, & abjecta in suis initijs, non solum ex parte eorum quae credenda proponebantur, sed etiam ex illorum parte quae proponebantur.* Qui enim illi? Utique ignobiles, piscatores, & ceterum factores, ut Petrus, Ioannes, Iacobus, telonarius, ut Mathaeus, peliones & scenofloriae artis, ut Paulus. Rudes hi erant, & ex se viles, ac ineloquentes, & ex opere manuum viuentes, vel ut mendici sine pecunia huc illuc circumuectes; ideo tanquam purgamenta & faeces, tanquam per ipsamata, à *1. Cor. 14. multis spernebantur & sic granum sinapis quod*

Initia Eclesiae factae sunt vilis & abjecta.

1. Cor. 12.

1. Cor. 14.

seminabant, concubatur, & ludibrio habebatur.

3. Similiter visa est vilis doctrina Evangelica; & fides, ex parvillorum qui Apostolos lectu primi Christiani & fideles dicitur: erant enim etiam hi ignobiles, & ut plurimum de communi fece plebis. Unde Apostolus: Videte vocationem vestram fratres, non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles: sed quia stulta sunt, elegit Deus, ut confundat sapientes, & infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia, ignobilia & contemptibilia, & ea quae non sunt ut ea quae sunt destrueret. Ideo tamquam mancipia quaedam Christiani isti spernebantur. An non te pudes, inquit Quintianus Iudex B. Agatha, adeo nobili genere ortam, sordidam & servilem Christianorum vitam agere? Et quia ad tormenta passim rapiebantur, seminat dicitur, teste Tertulliano, quia ad seminares illigati flammis cremabantur; appellabantur etiam *bitabantis*, quasi violenta morte perituri. Talia ergo fuerunt initia Ecclesiae, minima sane & contemptibilia inftar grani sinapis. Sed sicut granum sinapis paulatim crevit fatum in terra bona, & instar arboris fit maximum in locis calidis, sicut in Iudaea ubi haec Christus loquebatur: ita & Ecclesia ab exiguis incipiens initijs, mox dilatata est, & incrementum grande accepit, dum Dei iussu Apostoli in orbis partes omnes Evangelicam doctrinam propagarunt. Itaque Ecclesia ideo comparatur grano sinapis à Christo, propter parvitasem scilicet in initijs, & propter incrementum admirandum ex tam exiguis exordijs, de quo mox dicemus.

I. Cor. 1.

Ps. 2. Ob virtutem & efficaciam.

Chrysol. form. 9.

Secundo, non tantum in grano sinapis parvitas attendenda est, aut crescentia sed & virtus & efficacia; nam & propter illam Ecclesia, & doctrina Evangelica illi grano comparatur. De qua te sic eleganter S. Amrosius scribit. *Granium sinapis prima fronte speciei sui parvum est, vile & despectum, non sapore praestans, non odorem circumferens. At ubi teritur & aperitur, statim odorem suum acrimoniam exhibet, et hunc suam, sapore exhalat. Et tanto fervore calore succenditur, ut mirum sit in tam frivolo grano tantum ignem fuisse conclusum. Sic & fides Christiana prima fronte vilis apparuit, & tenuis, non portantiam suam ostendens, non superbiam praefers, at ubi diversis persecutionibus teritur, statim acrimoniam ostendit, & vigorem suum prodidit, corda non solum fidelium, sed & infidelium succendens. Granum ergo sinapis est fides, in medijs persecutionibus dum conteritur fortis & virida. Granum est sinapis Verbi divini praedicatio, quia si meditatione & consideratione manditur & teritur, vim suam patefacit, & ardorem: Cor meum concaluit intra me, & in meditatione mea exardescet ignis. Granum sinapis est Christus, qui in horum virginum corpora missus, crucis in arborem crevit, ac tantum fructuum sui saporem dedit, cum teritur passione ut quicquid est vitale, suo saporis & condi-*

rei actum. Et sicut in integritate grani sinapis virtus habetur occulta, apparet vero vehementissime cum teritur, ita corpore Christus voluit teri, qui suam novit laedere virtutem. In cruce attritus miram ostendit potentiam, dum omnia traxit ad se. Granum sinapis fuerit quilibet à Martyribus, quia antea lenes apparebant & viles; sed cum tormentis contererentur, tunc enituit eorum virtus, fides, ardens zelus: ignis, crux, confractio ossium, membrorum divisio & totius corporis contritio, & tota tormenta diaboli in me veniant, nunc incipio Christi esse discipulus, dicebat S. Ignatius Martyr. Ergo ipse non solum granum frumenti, qui bestiarum dentibus commolendus erat, ut panis mundus inveniretur, sed & granum sinapis, qui conterendus erat, ut vim & acrimoniam suam posset exferre, ac incredibilem fidei fervorem prodere. Sic & de alijs Martyribus. Immo granum sinapis est quilibet justus quilibet verus Christianus, qui minimus debet esse humilitate, magnus fide & chaitate; & si qua tribulationis pressura cum conterat, mox necesse est, ut ignem fervorem & saporem ostendat. Propter haec igitur omnia, simile est Regnum Coelorum grano sinapis, hoc est Ecclesia, cuius Christus Rex est & Caput, Martyres vero & iusti membra vivida, Apostoli Principes sunt & Senatores, fides & doctrina velut visa est & anima.

Tertio, succus sinapis lacrymas cetera solet, licet profit ad salubritatem corporis; nam & huiusmodi tempore & sumitur ad frigus repellendum, ad humores egerendos, ad vicera interiora calcificanda. Immo ad serpentium ictus & scorpionum prurum cum aceto illinuntur, teste Plinio & multis alijs morbis medetur; hinc & ab aviculis appetitur. Haec omnia etiam fidei & doctrinae Evangelicae competunt; illa enim nobis est remedium contra morbos spirituales, illa nobis ut condimentum servit, saporem caelestem conferens, illa frigus peccati & desidia expellit, illa lacrymas contritionis & compunctionis elicit, illa humores noxios peccati exliccat & consumit illa cor purificat, illa serpentinis medetur moribus. Sic quod succus sinapis in corpore, hoc fides & doctrina Christiana operatur in mente. Ergo ob id iterum merito dicitur, Simile est Regnum Coelorum grano sinapis.

Videamus quomodo crescat in arborem, & volucres caeli habitent in ramis eius. Hic infirmatur dilatio Ecclesiae & fidei Christianae ex suis exiguis initijs, quae sapienter in Scriptura varijs est similitudinibus adumbrata. Memineris parvi illius fontis, qui crevit in fountem & in lucem solemque convertitur est, & in aquas plurimas redundavit. Hoc symbolum in somno ostensum fuit Mardocheo, & per illud infirmabatur. Esther ab obscura origine in solum exaltata, & ut sui diffusis tenebras populo Itraelico circumfusas.

Ps. 2. Ob virtutem & efficaciam.

Lib. 10. c. 21.

Vide Am. ser. 2. 3. de sanctis.

Pars III. Quomodo granum sinapis Ecclesia creverit. Esch. 10.

Ap.

Aptissime autem eodem symbolo Ecclesie incrementum, splendor, exaltatio & solium potest designari. Memineris etiam nubecula quam vidit Elias, quasi velligium hominis, quae ascendebat de mari. *Hae Celsi contenebrati sunt, & facta est pluvia grandis.* Haec quoque Evangelicam doctrinam apte designat, quae initio non nisi nubecula erat mox autem totam terram irrigavit. Memineris denique lapidis, qui de monte abscissus est sine manibus, & percussit statuam, & factus est mons magnus, & implevit universam terram. Designabat enim ille Regnum spirituale Christi, quod humilitate, paupertate, contemptu saeculi profuturum debet gentilitium & idololatriam, ac mentibus Fidelium per totum orbem deicere ambitionem & fastum humane gloriae & concupiscentiae. Haec omnia in diversis metallis statuam illius magnae & pretiosae designabantur, in auro, argento, aere, ferro. Crevit ergo lapis & implevit universam terram factus mons magnus, dum Christi fides & Ecclesia per omnes mundi plagas se propagavit. Haec est enim quae Isaia secundo, vocatur *Mons Domus Domini*. Haec est ad quam dicitur illud apud eundem Prophetam: *Dilata locum tentorii tui, & velles tabernaculorum tuorum extendas, longes fac funiculos tuos, ad dextram enim & ad sinistram penetrabis:* hoc est, ad Orientem & Occidentem pertinges, & dilataberis, quae prius angustia videbatur, & abjecta quae verum penitens, aras, templa, domos eriges eiusque Civitas toto Orbe conspicua, quasi constructa in monte, qui implevit universam terram, qui mons excrevit ex parvo lapide sine manibus abscisso. His igitur omnibus idem significatur, quod hic per granum minimum sinapis excelsus in arborem, & seles multiplicans quaquaversum ab exigua radice. Propterea iterum dicit Dominus. *Minimum erit in mille, & parvulus in gentem fortissimam.* Quasi dicat: *Sarculus parvulus Ecclesiae plurimos alios germinabit, sicut & unum granum seminatum germinat, & producit multa.* Unus Martyr pro Christo fortiter obiens virtute fidei ardoreque charitatis, frequenter etiam mille convertebat, qui & postmodum fortissime se pro fide gerebant, ita ut initio Ecclesiae aperitissime pateceret, quam verum foret illud: *Minimum erit in mille, & parvulus in gentem fortissimam.* Nempe, ut dixit Tertul. Sanguis Martyrum semen erat Christianorum: & ut loquitur S. Leo. *Semper Dominicus ager segete ditiori vestiebatur, dum grana quae singula cadunt, multiplicata nascuntur.* Unde & in revelationibus S. Brigittae. 2. sic habetur: *Si mensurares terram centum pedum in longitudine, & totidem in latitudine, ut seminare plenum granum, & quolibet granum daret fructum centuplum, adhuc essent plures Martyres & Confessores Romae, a S. Petri tempore usque ad Celestinum.* Hic erat Pontifex tempore S. Brigittae. Martyres igitur q. alii granum frumenti, quasi granum sinapi

pis fuere, mirè crescentes, maxime Apostoli, qui minimi & despecti creverunt in millia. An non *Thomas* Apostolus millia Indorum, *S. Iohannes* millia Aethiolorum, *S. Bartholomaeus* millia Armenorum, *S. Mattheus* millia Aethiolorum, *S. Petrus* millia Iudaeorum, *S. Paulus* millia Gentium progenierunt? Sic crevit semen sinapis in arborem & ramos, ita ut volucres caeli venirent, & habitarent in ramis eius.

Sed quae sunt haec volucres caeli? Dicamus primo esse Reges, Principes, Primates. Ideo volucres eos caeli recte vocitaveris, quia in sublimitate sunt constituti, in altum volant, in altis habitant, ibi mens eorum & intentio. Sed descenderunt ad arborem sinapis, ut ibi granis eius vescerentur, ut ibi quietem reperirent. Suavem judicant doctrinam humilem Ecclesiae ad pacendum, suavem in ea pacem & tranquillitatem conscientiae repererunt ad requiescendum, commodum quoque in ea locum nati sunt ad nidulandum. Sic Constantinus Theodosius, Carolus Magnus, Henricus Imperator Clodovaeus, Ludovicus, & alij magno numero Reges & Principes magnam suavitatem spiritus in doctrina Christiana perceperunt, & magna cum humilitate ac pietate in Ecclesia conversati sunt. Similiter & Reginae Helena, Pulcheria, Cunegundis, Blancha, Elizabetha, Margareta, & aliae innumerae Illustrissimae Heroinae altitudinem saeculi despicientes, pietatem toto corde sectatae sunt, & sese humiliter propter Christum submiserunt.

Dicamus secundo, volucres caeli esse sapientes huius saeculi, qui quidem initio despiciebant hoc granum, & hanc sinapis arborem, tumidi scilicet sua sapientia, sublimia Philosophorum dogmata magnificabant, splendorem eloquentiae, astrorum notitiam, caeli contemplationem vili ut apparebat doctrina Evangelicae praeponebant. Attamen postmodum eloquentiae Oratorum, sublimi sermone Philosophorum, scientiae quorumlibet sapientiam praevaluit rudis, & imperitus sermo Praedicatorum, ita ut venerint & haec volucres ad ramos arboris nostrae, de sublimitate sua descendentes. Testis est *Santus Dionysius*, & alij cum eo, qui Paulo adhaeserunt de schola Areopagi. Testes sunt & illi Philosophi, & Oratores quos *Santa Catharina* convertit. Testes & alij eloquentissimi & sapientissimi, qui de Gymnasijs Rhetorum & Philosophorum Christi humili doctrina se subdiderunt, quorum scripta doctissima & disertissima adhuc extant. Sic Tertullianus, Cyprianus, Augustinus, de schola Oratorum (ubi per sublimitatem sermonis quasi in altum volitabant) ad scholam Praedicatorum descendunt, & doctrina Evangelicae virtutem & veritatem, quasi in grano sinapis latentem acrimoniam, agnoverunt. Sic in epulis ramis post sublimem vanae facultatis volatum conqueverunt, & alios pascentes non iam

1.
Volucres
caeli, Reges
&
Primates
terrae.

2.
Volucres
caeli sapientes
mundi.

vento fa vanitate, fed solida veritate. Immo paulatim factum est, ut illa doctrina quae antea adeo vili videbatur, postmodum tanto consensu recipere- tur, ut jam omnium aliarum scientiarum forma fieret & regula, lydiusq; lapis quo aurea veritas ab adulterina discernere- tur. Etenim nulla scientia, nulli libri, nulla assertio, nulla Philosophia recipitur, quae doctrinae Apostolicae vel scripto, vel traditione acceptae non consentiat.

3. Dicamus tertio, volucres caeli hic posse dici o- mnes pios, quia terrenis cor & mentem erigen- tes, quantum possunt, in sublime ferunt, & ad caelestia aspirant. Hi sunt qui cum Apostolo pos- Philipp. 3. sunt dicere: *Multi ambulant inimici crucis Christi, qui terrena sapiunt quorum Deus vult esse, quorum spūs interior, quorum gloria in confusione ipsorum, Nostra autem conversatio in caelis est.* Itaque triplicis generis homines postumus distinguere. Alij enim repunt super terram, instar serpentis terrae incu- bant, terrens inhiant, & terrā pascuntur. Hi sunt Gen. 3. serpenti eibus, cui dicitur: *Terram comedes.* Alij quasi pisces in mari, voluntur, vitij & voluptati- bus hujus vitae immerguntur quasi aquis deli- ciosis, nec tamen requiem reperiunt, sed amaritu- dinem inquietam, vel inquietudinem amaritenti- tam, sed & postmodum infernalis cecus eos aeternum deglutit, & in se hinc absorbet. Alij deni- que abstrahunt se ab aquis & voluptatibus hujus saeculi, ne mergantur & pereant; in terra quoque mente & corde non haerent, quia sciunt se ad sub- limiora natos, sciunt & retia, & laqueos, & escas fallaces spargi in terra; ideo assumunt pennas, & a terra se elevant, in arborem sinapis volant, eius granis pascuntur, ejus ramis delectantur, ibi can- tillant & requiescunt. Hos vocamus volucres, ecc- li. Tales sunt multi Religiosi, Sacerdotes, Virgi- nes, Viduae, aliqui etiam conjugati pietati dediti.

Qui sint Ecclesia rami.

Atque rami varij in quibus quiescunt, sunt hi di- versi Ecclesiae status, in quibus secundum voca- tionem suam pie & cum tranquillitate bonae con- scientiae conversantur: scilicet Religio, Sacerdo- tium, Caelibatus, Viduitas, Conjugium, Iterum, rami in quibus volitant & pascuntur, divina Sa- cramenta sunt, quae pie frequentant. Iterum, rami in quibus lubenter agunt, ut grana colligant me- ditatio est sacramentum Scripturarum, & divini ver- bi, collectio, vel auditio, in quo invenitur granum interius cor accendens, contritionis lacrymas e- duens, medelam malis interioribus asserens. Ite- rum, rami in quibus versantur, sunt omnia pietatis opera, oratio, jejuniū, elemosina, & similes alijs amplexu inuicem bonorum operum, ab his prodigentes quasi germen sacrum. Hac omnia ha- bent se ut rami in charitate & humilitate radica- ti, in his gloriari possunt, p̄ laudem Deo omnium bonorum auctori referentes, quasi aves in ra- musculis cantillantes. Denique, rami in quibus volitant, sunt merita Christi, merita beatorum, merita totius Ecclesiae quibus communicant, in

quibus etiam protectionem reperiunt a pluvijs & procellis, ab accipitribus infernali, & rapacibus avi- bus.

Conclusio

Ed concludamus, & ad Christum vota conver- Stamus, Tu Domine, qui nos ad regnum caelo- rum vocasti, ad regnum gratiae in praesenti vita, ad regnum gloriae in futura, quique hoc regnum grano & arbori sinapis hodie assimilare voluisti: fac ut simus inter volucres caeli, super terram & mare saeculi volitantes lubenterque hujus arbori & ejus ramis insidentes; ut granum humilitatis, granum charitatis, granum verae pietatis, granum compunctionis & contritionis corde colligentes, masticantes, comedentes, interius accendamus interius pascamur, interius sapore percipiamus. Donec tandem in aeternitatis horto & paradiso, plenius de te nobis refici regni tui delizioso fru- ctu, in grano sinapis modo abscondito. Fac ut de- tur nobis tunc geminas alas (contemplationis & a- moris, intellectus & voluntatis) expandere instar volucrum, ad perfectè volandum in te per visionem, ad perfectè quiescendum in te per fruitionem ad perfectè laudandum te per cantus aeterni suavi- tatem interminabilem.

DOMINICA SEPTUAGESIMA.

LECT. n. tripartita.

Simile est regnum colorum Patrisfamilias, &c. Math. 29.

Nomen Patrisfamilias non incongruè Deo tribuitur, quia habet homines & Angelos sua potestate subiectos, tum ut filios, tum ut famulos & seruitutes: illosque instar Patrisfamilias sua regit sapientia, sua alit providentia, sua coercet auctoritate, sua in officio continet iustitia. Postumus autem triplicem familiam Dei distin- guere. Prima est regnans in caelis, quam adipe fru- menti satiat, nulliusque rei indigam esse sinit, sed bonorum omnium suorum facit esse consortem; ita ut cuiusque de illa familia merito dicere possit: *Fili tu semper mecum es & omnia mea tua sunt.* Hanc non amplius vult esse inquietam aut labo- riosam, sed pacatam, securam, omni benedictione repletam, in sui visione latentem, in sui amore & fruitione quiescentem. Hanc vestit, in sui amore & auro, aut gemmis; sed immortalitate gloria, & incorruptione. Hanc sic regit, ut omnes lunum con- sensu, promptissima obedientia, gaudio & alacri- tate maxima sibi servant & obediunt, sine tædio, sine labore, sine invidia & amulatione. An non haec ordinatissima familia est, adeo amabili & admirabili scedere sub tanti Patrisfamilias regimi- ne coadunata? Merito eam ad jugem laudem invi- tat Pfaltes, rationem adjuvens: *Quia confortavis seras portarum suarum, benedixit filijs tuis in te, posuit fines tuos pacem, & adipe frumenti saturavit te. Secun- da ejus familia est illa quam in inferioribus terrae*

PARS I. Deus est Patrisfamilias milia. Luc. 25. Pjal. 147. 2. In purga- torio.